

DEVECSERI UJSÁG

Társadalmi, közgazdasági és politikai hetilap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 8 pengő
Fél „ 4 „
Negyed „ 2 „
Egyes szám ára 20 fillér

Felolós szerkesztő:
Dr. SOMOGYI KÁROLY

Kiadótulajdonos:
HUSS FERENC

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Devecser, Klapka-ucca 16.
TELEFON 23.
Ide intézendők a lapot érdeklő minden-
nemű közlemények

Az adótorony és a föld.

Irtta: Krüger Aladár országgy. képviselő.

Vajjon, elviselhető-e a földre nehezede adók mai rendszere?

A földet terhelő adóztatás kiinduló pontja a földadó, amelynek alapja a kataszter. Kezdetben ez ellen semmi kifogás nem mutatkozott s bár a kataszter sok helyen igazságtalan volt, nagyjában a közönség meg volt vele elégedve, mert elviselhetetlen terhet senkire nem rótt. Jött azonban egy kis toronyépítés, megkezdődött a földadóra az adótorony felépítése. Először jelentkeztek a különböző pótadók. Már akkor a gazdák egyrésze nyugtalankodott. Kiütközött az igazságtalanság. Amikor valaki eredetileg kevés adóval volt megterhelve, az adópótiák is kisebbek voltak. Az adótorony nem volt arányos, mert az adókataszter is aránytalan volt az egyes birtokok között. Ekkor vetődött fel a vagyonadó fogalma és ezt a földadó leszállításával kapcsolatosan úgy akarták behozni, mint kiegyenlítését a földadóban megnyilvánuló egyenlőtlenségeknek. Így került be a magyar Törvénytárba a vagyonadó és pedig az 1916. XXXII. tcikkkel. De míg az elmélet azt hangoztatta, hogy amikor a vagyonadót, mint kiegyenlítő adót behozzák, akkor a földadót le kell szálítani, addig a gyakorlat behozta a vagyonadót anélkül, hogy a földadót leszállította volna. Igaz, hogy akkor ennek az elviselhetetlensége nem tűnt szembe, mert 1916-ban már pénzünk kissé elértéktelenedett és így az újabb terhet a gazda nem érezte meg annyira.

Az adótorony azonban épült a földre tovább: az 1914. XLVI. tc. kifejezetten hadsegélyezés céljaira a 20000 koronán felüli jövedelmekre; majd azután az 1915. XXI. tc. megint hadsegélyezés céljaira, életbeléptette a jövedelemadót, amely ismét emelte a földbirtokra emelt adótoronyt. Ez azonban még mindig elviselhető volt, mert ahogyan emelkedett az adótorony,

ugy súlydönt megint a korona nivója és végül a kiegyenlítődes egészen képtelen helyzetben csucosodott ki. Amikor tudniillik a koronaromlás elérte a mélypontját, akkor a föld adója egészen csekély lett s akkor lett az szinte közmondássá, hogy: „tyuktojással ki lehet fizetni az adót”.

Viszont, amikor a mezőgazdasági konjunktura tetőpontján volt és amikor mélypontra állt a földadó terhe, nemcsak a mezőgazdaság eszközzel beruházásokat, hanem vállalatok alakultak, üzletek nyíltak, a közművelődési intézmények nagyszerűen haladtak és az egész gazdasági élet tele volt erővel, vállalkozó kedvvel.

Mikor azután jött a szanálás, pénzünk stabilizálása, két hibát követünk el. Az egyiket a gazdatársadalom azzal, hogy hozzászókött ahhoz, hogy az adófizetés elhanyagolható tétel, amire nem kell számítani, a gazda nem volt berendezkedve arra, hogy a régi adókra vissza kell térni. Az állam pedig a kényszer folytán, hogy pénzügyeink rendezése sürgőssé vált, nem adhatott a gazdáknak átmeneti időt arra, hogy fokozatosan térjenek vissza a békebeli terhekhez. Ebben a nehéz helyzetben a gazdaságok legnagyobb része nem tudta eltalálni az új kiegyensúlyozást és összeomlott.

Most meg van a régi földadó, a pénzügyminiszter az ő bölcs belátásával módot adott arra, hogy **békenivóra szállítottuk a földadót**, de ott van teljes egészében a földadóra felépített vagyonadó, anélkül, hogy leszállították volna, sőt itt van még egy elviselhetetlen magasságu jövedelemadó is.

Hogy mit jelent az új adórendszer a régi adóhoz képest, erre nézve igen tanulságos kimutatást közöl az Országos Mezőgazdasági Kamara egyik 1927. évi jelentése. Eszerint az 5 holdas kisbirtok adóterhe 1926-ban az 1914-ikihez képest 57%-al több, ez az emelkedés 1914-ről 1926-hoz képest a 10 holdasnál már 64, a 18 holdasnál 87, az 50 holdasnál már 95,5, az 572 holdasnál 98, a 633 holdasnál 113, az

1556 holdasnál 116, a 3314 holdasnál 238, a 9768 holdasnál 246%.

Általánosságban a törpebirtok ma másfélszeresét, a középbirtok kétszeresét, a nagybirtok pedig háromszorosát fizeti a békebeli adóterheknek. Ebben nincsenek benne a különféle forgalmiadók, vámok, stb. és ha ezeket figyelembe vesszük, még inkább be kell látnunk, hogy a földbirtok olyan óriási terhet visel, hogy ez alatt a földbirtokos osztálytynak, a kisbirtokosnak, a törpebirtokosnak és a haszonbérliónek, valamennyinek tönkre kell latsankint mennie. A pénzügyminiszter és a törvényhozás megtette az első lépést a tehercsökkentésre, a bátor kezdeményezést még bátrabban kell folytatni, még pedig nemcsak a földbirtokososztály érdekében, hanem az egész ország érdekében. Mert ahol a gazdának van mit költenie, ott a többi foglalkozási ágának van miből keresnie.

A barázdán át kell az ipart, a kereskedelmet, a barázdán át kell a kulturát, az új Nagy-Magyarországot megteremteni.

— Főreáliskolai Internátus nyílik meg a jövő tanévben Sümegen. Sümeg történelmi nevezetességű kies város a Bakony erdőnyúlványa között, a sümegi várhegy alatt terül el. Magaslati fekvésénél fogva rendkívüli egészséges klímája van. A várost egy erdős és a hegyek alján szőlős kertekkel borított gyönyörű hegyléc veszi körül, melynek koronája a festői várom. Kulturális tekintetben is a hasonló vidéki kis városok nivóját meghaladja. Bármely vidékről gyorsan és könnyen megközelíthető, igen jó vasuti összeköttetése van. Devecser állomással autóbusszjárat köti össze, így erről a vidékről is könnyen elérhető. Közel van a Balaton és vasuton is 50 perc alatt a balatoni fűrdőhelyek elérhetők, ahová azonban autóbussz közlekedés is van. Az internátus kényelmes, külön emeletes épületben van a főreáliskola közvetlen közelében elhelyezve. Fentartója Sümeg város. A felügyeletet reáliskola tanári kara látja el, pontos és a rendszeres tanulmányi felügyelettel. Havi tartásdíj 60 P., melyben a teljes ellátás és felügyelet, könnyebb házilag kezelhető betegségek esetén az orvosi gyógykezelés is bentfoglaltatik. Jelentkezéseket korlátolt számban elfogad az Internátus igazgatósága, ahol bármely érdeklődésre a felvilágosítást is készséggel megadják.

ZSUFFA ISTVÁN és TÁRSAI Budapest, IV., Váci-u. 25. Telefon: 886-40.

Izlésben, minőségben közismerten elsőrangú angol gyapjuszövetek szezonvégi elárulását megkezdettük. Szöveteknek a minőséghez arányított olcsó árai páratlanul állanak. Különös figyelmébe ajánljuk b. vevőinknek az élénk forgalom folytán felgyülemlett **3-4 méteres maradékok** eladását, amelyek árban a napiárnál **30-40%,-al** olcsóbbak. Ruha- és libellavásznak, valamint kocsitakarók, plaidek állandó nagy választékban. **Mintákat készséggel küldünk.**

A magyar baromfitenyésztés jövője.

Irta: MAYER JÁNOS m. kir. földm. miniszter.

Tudvalevő, hogy a mezőgazdasági termelés egy ága sem olyan hasznos, aránylag kis befektetéssel rövid időn belül olyan szép jövedelmet biztosító, mint a baromfitenyésztés. A mezőgazdasági exportban is e téren produkálhatunk a legszebb eredményt, mivel hársak kicsit is tekintettel vagyunk a külföldi igényekre és kívánalmaira, bővegesen találunk felvevő piacot. Ennek érdekében azonban egységes, legszigorúbb állami közvetlen ellenőrzést gyakorló fajbaromfitenyésztési irányítást kell kifejtenünk. Ehhez a legalkalmasabb módot a folyamatba tett fajbaromfitenyésztési kölcsönakció szolgálta. Ez a kölcsön kamatmentesen 10 évre nyújtatik és pedig 1931. november 15-én kezdődő nyolc évi — minden év november 15-én esedékes — a tenyésztés fejlődésével arányosan növekvő törlesztési kötelezettséggel. Az egyes részletek pontos fizetési határidejének szigorú betartását azon kikötés biztosítja, hogy egy részlet elmulasztásával a hátralékos kölcsön összegre egyzerre válik esedékessé 8% késedelmi kamat terhével. A kölcsönvevő alveti magát a minisztérium közvetlen ellenőrzésének; nemkülönben kötelezi magát az előírt utasítások szigorú és pontos betartására. A kölcsöntöke a kölcsönvevő ingatlanára a magyar államkincstár javára bekebelezettik. Természetesen a kölcsön teljes egészében kizárólag csakis a fajbaromfitenyésztés céljaira fordítható.

E feltételekből tisztán látható, hogy ez a kölcsönakció nem szociális, vagy segítő akció, hanem a legrealisabb termelési továbbfejlesztés céljait szolgálja. Ezért a kölcsönök szétosztásánál vizsgálat tárgyává tettük és tesszük, hogy az illető telepek törzsanaga megfelelő-e, vagy a telep vezetőségében megvan-e a kellő szak tudás és végül, hogy a telep maga alkalmas-e arra, hogy a baromfiállomány minőségét a tervbevitel követelményeknek megfelelően emelje. Ha mindezen feltételek fennforgásáról meggyőződést szerezünk és a kölcsönvevő minden tekintetben alveti magát utmutatásunknak, kerül csak sor a kölcsön folyósítására.

Hogy milyen nagy eredményeket lehet elérni a baromfitenyésztés megfelelő szervezésével és állami támogatásával, azt a következő adatok bizonyítják: jelenleg az ország területén már 104 baromfitenyésztőtelep áll állami felügyelet alatt, ebből 89 telep részeseült állami kölcsönben, 2 telep egészen állami, 13 pedig olyan magántelep, amely kölcsön nélkül önként helyezte magát állami felügyelet alá. Az akció következményeképp 1929. őszén 40.000 darab nemes tojó tyúk, 1930-ban 80.000 drb. és 1931-ben pedig 120.000 drb. fog rendelkezésünkre állani. Ez a tenyészállomány az idén ősszel másfélmillió tenyésztojást és 1,6 millió étkezési tojást fog produkálni. 1930-ban a tojástermelés már felemelkedik 2,4 millió tenyésztojásra és 3,6 millió étkezési tojásra, 1931-ben pedig 4,8 millió tenyésztojás és 8 millió étkezési tojás lesz a tenyésztelepek produkciója. Három év alatt tehát fokozatosan az egész magyar baromfiállomány a mai parlagi fajtákból átalakul a külföldön is legkeresettebb magasabbrendű hus- és tojásbaromfi állománnyá és ezzel a mezőgazdasági termelés egy hatalmas tényezővel és exportcikkkel gazdagodik, aminek jótékony hatása külkereskedelmi mérlegünk kedvező alakulásában is észlelhető lesz.

A magunk részéről csupán annyit fűzünk a földművelésügyi miniszter e közleményéhez, hogy az ilyen szép és komoly ígértű nemkülönben gazdasági téren is igen nagyjelentőségű akció belátatlan perspektívákat tár a magyar vágyak elé és azok minél előbbi megvalósulásáért nemcsak ígérk, hanem rövid időn belül teljesítik is. Reméljük és hisszük, hogy az ország életét irányító kormányzat minden téren ilyen bölcs és praktikus szellemről tanuskodó ténykedésekkel fogja segíteni és siettetni a magyar feltámadás mielőbbi eljövését!

Hirdetéseket jutányosan felvesz a kiadóhivatal

Kalászerés.

Egyik napsütéses, firkasztó meleg júniusi délután, kalászerés idején kint jártam a mezőn. Elnézegettem az aranykalászos, termő rónát és nem győztem eltelni a játszi szellő okozta, csalfán tovatűnni látszó kalászhullánok fensőséges szép látványával.

Az eljövendő nagy munkára, az aratásra már készülnek az emberek és az a boldog tudat, hogy a mindennapi kenyér eljövetele kiűzőből van már, derült hoz a megélhetés súlyos gondjai miatt elfasult emberek arcára és eggyidőre, amíg telve a csűr, a paja és a magtár: elfelejtjük majd az Élet sok kínzó arcalcsútpását.

Napok múlva megindul a sok reménytel kecsegtető aratás és a nehéz robot edes karmata, a farszító munka megérdemelt haszná, az új kenyér, majd elfeledtetni talán az elmulit idők nélkülözéseit és kitartó jöletet hozand reánk.

... Most tizenöt esztendővel ezelőt, éppen kalászerés idején oltotta ki életet egy elvetemült, fanatikus szerb diák revolvergojója a volt Monarchia akkori trónörökösének, ami azután kényszerű oka lett a régen készülő világégés fellobbanásának. Teljes negy esztendeig vértelt ez a vén Európa és a sors kiszámíthatatlan szeszéje egy hozta magával, hogy Isten-ítéletben a serlett fél, a magyar nemzeti és szövetségesi lettek a vesztesek. És amikor kihullott a farsádságtól és a nagy erőfeszítéstől kezünkől a fegyver, gyűlöletes ellenfeleink törvényt ülmi felettünk összeültek a világszép, királyi kegyelű kastélyában, Trianonban, hogy szeljeltépvé bennünket, lassu kimúlásra ítéljenek el.

Hogy mit kaptunk Trianonban, hogy mivé lettünk azóta, talán arról felesleges is szólni? Porbasujtoltak az ezeresztendő, viléz magyart és bár elzárak tőle mindent, ami a megélhetésre és a továbbfejlődésre szükséges, mégis ez az elterős faj öntözve a Természet jótékony esőjétől — amit nem vehettek el tőle Trianonban — újra élni kezd, hogy a második ezer évben ismét eleget tegyen történelmi hivatásának.

A kalászerés és a békeszerződés revíziója között, amely lassan világpolitikai kérdés és szükségesség lesz immár, hogy nem találunk-e némely hasonlatot? De igen!

Tizenegyszendő óta a trianoni határokról felüszőtt szuronyok villognak át a guzsba köfőt magyar nemzet felé; és ha a betegbena egy fájdalmas megmozdulása áthallatszik a mezőkön levert karók alkotja országhatáron, vagyha a bántó igazságszolgáltatás sérelme jogos kifakadásra készteti a nemzet vezetői fiait, akkor ok a gyávák, ott túl a rabolt földön, rögtön harci zajt vélnek innen és szamonkeréseket tesznek. Tizenegyszendő óta rettegnek a trianoni korcs gyermekek!

De amióta elvetette a magyar fájdalomak magvát nemzetünk nagy barátja, Rothermere lord és amióta a világ közvéleményének felkeltése által öntözgeti a magyar ügy fejlődő kalászeit, azóta sokan kezdik látni és sokan kezdik észrevenni a magyart ért nagy igazságtalanságot és mellénk állva siettetik a revíziókalász érését.

Es ma, amikor a sárgulni kezdő kalásztenger aratására készül a falu népe, úgy látsszik, hogy a békeszerződés revíziója is zsendül a világpolitikában és annak az igazságtalanságnak és Gonoszszágnak, amit reánk erőszakoltak Trianonban, letarolása már nem sokára el fog érkezni és az ezereves Nagy-Magyarország ma még hús-beteg földjén a közeljövőben már boldogabb aratásra van kilátás.

... Készülődjünk hát fel az aratásra! ...

Losonczi Dezső

Pótvizsgára sikerrel előkészít úgy polgári, mint gimnáziumból negyedéves egyetemi bölcsészettanhallgatózó cím a kiadóban.

H I R E K

— Péter és Pál. Nevezetes dátum a magyar mezőgazdaság történetében: az aratás kezdete. Az imába foglalt mindennapi kenyér betakarítása. Hosszu, kegyetlen tél sajnarta meg őszi vetéseinket, a tavasz sem volt rájuk valami kedvező, de azért bizakodó reménységgel tekintünk a magasságra, hogy talán a mindennapi kenyeret megadja nekünk a Mindenható. Bár a hűvös időjárás néhány nappal hátráltatja is az aratás megkezdését, mégis el a remény bennünk, hogy a mindennapi kenyeret pusztító elemi csapás nélkül betakaríthatjuk.

— Az új évnegyed küszöbén tisztelettel kérjük előfizetőinket a határétek beküldésére és az előfizetések szíves megújítására.

— Képviselőnk a kerületben. Illusztris orsz. képviselőnk, dr. Schendy Károly, az OKH. vezérigazgatója, e hó 29-én és 30-án a kerületbe érkezik és Somlóvárosra, Somlójenőre, Borszörcsökre, Puskevára és Apacatorna községekben tart beszámoló beszédet.

— Orvosi hír. Dr. Weisz Kálmán szabadságáról és kalföldi tanulmányjáról hazakerkezett és rendelkezést újbol megkezdte.

— Halálhír. Egy derek, közbecsülésben álló, puritan jellemű ember hunyt el a héten: Kollon Adolf devicséri gabonakereskedő. Több, mint egy fejszázadon át dolgozott itt közöttünk, s derek, becsülettel munkájával, jöteknységével általános szeretetnek orvendett. Nagy része van a most már étekn devicséri gabonapiac feluendítésében, az egyik megalapítója volt a helybeli fejlet kereskedelemnek. Temetése kedde délután ment végbe általános nagy részvét mellett. Nyugodjék békében!

— Hivatalvizsgálatok. Dr. Csajághy Károly kir. kuriai bíró, a veszprémi törvényszék elnöke, a héten több napon át a devicséri kir. járásbírósg ügymenetet vizsgálta meg s a tapasztalt peidas rend felett meleg elismerést fejezte ki dr. Karsay Sándor elnöknek. — Dr. Horváth Lajos, varmegyei alispánja mult szombaton tartott vizsgálatot a főszozabiroi hivatalban. Elismerést és megelégedést fejezte ki a tapasztaltak felett Deak Endre főszozabironak.

— A vármegye villamosítása ügyében hozott határozatot úgy a belügy-, mint a pénz- kereskedelemügyi miniszterek jóváhagyták. Ebben az ügyben július 5-én Devicséren dr. Keressey Zoltán vármegyei főjegyző elnökletével értekezlet lesz a községházán.

— A devicséri sportpálya, melyet tulajdonosaitól kisajátítottak, e hó 24-én lett átadva cejának. Mithogy a tulajdonosok a törvény rendelkezése értelmében sem voltak hajlandók a területet átengedni, a bírósági végrehajtó helyeizte jogaiba a tulajdonos Levente Egyesületet.

— Virágotvajok. Csak a mult héten iruk meg, hogy a csendörseg kinyomozta a temető virágotvajait s most ismét arról kell hírt adnunk, hogy bizony többen is lehetnek ezek a jomadarak, mert azóta ismét nagymennyiségű virag tűnt el a sírokról. Peldás büntetés sújtsa azokat a lelketlen egyéneket, akik közönséges hullarablókká züllöttek le, a mikor a sírok felve orzolt virágait lopják el, esetleg értekezeti azokat s így anyagi hasznot húznak belőle. Egyébkent egyik elkeseredett devicséri családapa, kinek kisleánykaja sírjáról állandóan lelopták az értékes virágokat, hús pengő jutalmat ad a tolvaj nyomra-vezetőjének.

— Közigazgatási bejárás. A gróf Esterházy Tamás erdeim keresztesvonalat kisvasutat meghosszabbított. Ennek a vonalnak közigazgatási bejárása július 2-án lesz.

Eladó

egy komplett üzleti berendezés. Cím a kiadóban,

— Bélnyehesség, a máj és az epeutak bántalmái, elzsirosodás és kőszvény, gyomor- és bélhurut, a vastagbélfallal kezdődő megbetegedése, aranyeres bajok esetén a természetes »Ferenc József« keserűvíz gyorsan és fájdalom nélkül megszünteti a hasiszervek pangását. Sok évi kórházi tapasztalat igazolja, hogy a *Ferenc József* víz használata a bélnőködést kitűnően szabályozza. Kapható gyógygyőzertárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

— Gazdagfűtés Veszprém. A Vármegei Gazdasági Egyesület f. év június 23-án választmányi ülést tartott dr. Magyar Károly elnöke alatt, melyet a tavaszi rendes közgyűlés követett. A választmány örömmel vette tudomásul *Ilavus* Jakab penztárnok jelentését, hogy az utóbbi választmányi ülés óta 135 új tag lépett be a gazdasági egyesületbe, továbbá azt, hogy *Kajdacsy* Endre igazgató és *Erdy* Kálmán ny. huszárezredes, a Vitézi Szék kapitánya az egyesület kebelében megszervezte a vármegyei telkes vitézek gazdasági szövetségét, melynek célja az egyesületbe tömörült új kisgazdák legmesszebbmenő támogatása lesz. A Falu Országos Földművelésügyi karöltve török kisgazda ifjakat helyez el az egyesület a vármegyei kisgazdák-nál oly célból, hogy ennek a barátságos nemzetnek a fiai nálunk sajátítsák el az okszerű gazdálkodást s családtagként éljenek a magyar gazdatiszveknél. A földművelésügyi miniszter megbízta *Kajdacsy* Endre igazgatót, hogy a vármegye nagyobb községeiben igyekezzen megszervezni a falusi lányok gazdasági háziartási tanfolyamát, mely iskolában a földművelésügyi minisztérium szakközegei elméleti oktatásban részesítik a serdülő gazdálkodókat s gyakorlatilag kiképezik őket a főzésben, varrásban, tejgazdaság és baromfi-nyesztésben. Magáéva teszi a választmány *Karsay* Sándor devecseri jár. járásbírói elnök javaslatát, melynek értelmében a Vármegei Gazdasági Egyesület vezetése és irányítása mellett mozgalom indíttassék, melynek célja a világhírű somlói bor termelésének megszervezése legyen. Ennek megvalósítása érdekében ajánlja, hogy melőbb alakítsa meg az egyesület a somlói szőlőbirtokokok szövetségét, melynek hivatása legyen a termelés megjavítása és a borértékesítés megszervezése. Az egyesület igazgatója indítványozza, hogy a vármegye degenerált burgonyatermelésének feljavítása és fokozása érdekében kérje az egyesület a földművelésügyi kormányt, hogy létesítsen a vármegyében az egyesület vezetése és irányítása mellett nevesebb uradalmi birtokokon burgonya fősziporító telepeket, amelyek céljaira adjon a minisztérium megfelelő fajtájú burgonyavetőgumót s a fősziporító telepek termését az állam által meghatározott feltételek mellett az egyesület ossza ki a vidék burgonyatermelő gazdáit között. Előadók bejelentik, hogy az egyesület vezetősége gondoskodott arról, hogy a szőlősgazdák és gyümölcs-termelők a növényvédelmi szereket szűret utáni fizetésre, kamatmentes hitelre tudják lakhelyükön beszerezni s úgy intézkedett, hogy a gyümölcsvédelmi szereket a falusi szövetkezetekben és kereskedésben árussítsák a fent említett fizetési kedvezményekkel. A választmány felkéri a vármegye alispánját, hogy a tél folyamán karöltve az egyesülettel szervezzen gyümölcsfaápolási tanfolyamokat, melynek célja lesz a gyümölcs-termelő gazdák a kártékony állati és kártevők elleni védekezésre kioktatni s ezzel kapcsolatban az okszerű gyümölcs-termelésre meg-tanítani.

Régi sírkövek felújítását, névráépést, aranyozást mérsékelt áron vállalok:

KELEMEN K.

kőfaragó m. DEVECSER, Rozgonyi-k. 3.
(Weisz-fele cementárnyár)

Eladó

az alsóiszkázi határban 27 hold föld és egy 4000 □-ölnön jekvő új ház, Cim a kiadóban.

— Török ifjak elhelyezése magyar kisgazdáknál. Törökország közigazdasági minisztériuma, a magyar Faluszövetség, illetve gazd. egyesületek segítségével, 14—23 éves török kisgazdaijakat kíván elhelyezni magyar kisgazdáknál, hogy megtanulják az okszerű gazdálkodást s otthon, szüleik gazdaságában, gyakorlatilag megvalósíthassák a többtermelést. A török ifjak két évig maradnának itt, amikor csak ugyanazt az elemelést kérik munkájuk ellenében, amit az illető kisgazda családja fogyaszt. Ruházkodásukról, zsebpénzükről szüleik gondoskodnak. A Veszprémvármegei Gazdasági Egyesület örömmel vállalja a közvetítést a történelmi multjával hozzánk kapcsolt s a háborúban hűségese fegyverbarát Törökország ifjainak elhelyezésére s ezután felkéri a vármegye kisgazdait — különösen akiknek gazdasági berendezkedése alkalmas tudásszerzésre és akik a családi és hazafias érzésben példát képesek mutatni — hogy vállaljanak el török ifjakat, bánjanak velük emberségesen és türelemmel, mert ennek az irántuk bizalomteljes akciónak sikeréhez rendkívüli politikai és nemzetgazdasági érdekek fűződnek. Akik vállalkoznak, ezt lehetőleg július 1-ig jelentsek be az egyesület igazgatójának. Örömmel állapítjuk meg, hogy járásunk községeiből nap-nap után jönnek a jelentkezések a török ifjak elhelyezése iránt.

— Éretlen vicc. Folyó hó 16-án, vasárnap a bódéi ifjuság szépen sikerült táncmulatságot rendezett. A bál vége — mint szokás — nem verekedés volt ezuttal, hanem egy rosszul sikerült vicc. Néhány ittas legény ugyanis kieszelt, hogy szánkázni kellene egy kicsit. Csakhamar lovakat és szánt kerítettek és Bódé uccait végigordítozva, Ajkára csilingelt a társaság. Itt azonban rajvesztettek. A csendőrség feljelentte őket állatkinzásért.

— Pincéfeltörések. A csütörtökre virradó zivatáros éjszakán Somlóhegyen három pincét is feltörték eddig ismeretlen tettesek. *Kövics* Antal, *Alkauer* Gábor és özv. *Mohacsek* Károlyné hajlékát törték fel a betörők, azonban egy helyen sem járt eredménnyel vállalkozásuk, mert a borospincékbe nem tudtak lejutni.

— A „D” vitaminok szerepe az állattenyésztésben. A G. H. jelenti: A legújabb tudományos vizsgálatok bebizonyították azt a tényt, hogy az állatoknál gyakran jelentkező angolkór betegségeket még a leggondosabb takarmányozás és ápolás ellenére is legtöbbször kizárólag a „D” vitamin hiánya idézte elő. Ezért az újabb félrevezések arra irányultak, hogy az állattenyésztőknek olyan szert bocsássanak rendelkezésre, amely a „D” vitaminhiányt pótolja és tehát megszünteti az állatoknál fellépő több említett veszedelmes hatású kórtünetet. Munkatársunk kérdést intézett dr. *Gávos* Dénes m. kir. gazdasági tanárhoz (Szarvas) az irányban, hogy ezen „D” vitaminos készítmények hogyan váltak be a gyakorlatban. A tanár ur, mint e kérdés alapos szakismerője, a következőkben volt szíves válaszát megadni: „Az angolkór a mérsékelt égöv speciális betegsége. Oka nem annyira a gyenge táplálkozásra, mint inkább arra vezethető vissza, hogy a napnak azok a 250—300 millimikron hullámhosszúságú sugarai, melyek az élőszervezetek „D” vitaminját állítják elő, csak a nyári hónapok déli óráiban vannak jelen. E rövid hullámhosszu fénysugarak átütő ereje nagyon kicsi, úgyhogy a levegő szennyes, poros volta esetén már nem tudnak lejutni az élő szervezetekhez és így e szervezetek kevés „D” vitaminhoz jutnak hozzá. Hazánkban az állatok részére ibolyántul sugarakkal való besugárzás révén a Chinoin gyár állított elő „D” vitaminos készítményt, melyet „Pekk” név alatt hozott forgalomba. A Pekk jó reklámozása (le-gelőhiány és a gyenge szénatermés) ugylátszik nagyon felkeltette a gazdák érdeklődését a Pekk iránt, mert már több gazda kérte ki véleményemet a Pekkre vonatkozólag. Minthogy az állat-

lam beállított kísérletek még nem fejeződtek be, örömmel vettem a Goist Gyula kiváló csá-kói gazdaságában végzett ezirányú kísérleteket, melyeket Barkó Károly segédített nagy gondossággal hajtott végre. A kísérleteket a következőkben ismertetem: A gazdasági nehéz lovak után eső csikók közül egypár fejlődésében erősen visszacsúszott annak ellenére, hogy a többiekkel egyező életfeltételek alatt állott. A gyenge csontképződés, a növekedési erély hiánya angolkórra mutatott, ezért a csikók 1928. december 21-től kezdve napi abrakkeverék-től 15 gr. Pekk-t kaptak. A Pekk nyújtotta „D” vitaminok segítségével a csikók rohamos növekedésnek indultak. 1 hónap alatt elérték a normális magasságot és ezután normális menetben fejlődtek tovább. Ugyanilyen eredményt értek el szimentháli bikaborjakon végzett kísérletekkel is. Ezek a kísérletek tehát azt mutatják, hogy még a leggondosabb takarmányozás és ápolás ellenére is akadnak olyan egyedek, melyek nem rendelkeznek kellő „D” vitaminnal, ennek következtében fejlődésükben visszaesnek. Az ásványi anyagcserét azonban helyreállíthatjuk és az állatot normális fejlődésévé tehetjük ha a kérdéses állat takarmányát „D” vitaminos készítménnyel egészítjük ki, mert az angolkórt nem az ásványi tápanyag, hanem a „D” vitamin hiánya idézte elő. A Pekk erre a célra a kísérletek tanulsága szerint tökéletesen megfelel.

— A devecseri anyakönyv. *Születés*: Jun. 17. Mejer József urad, cseléd és neje Csenkei Anna iferfiai István és János rk. Jun. 24. Pleiveisz Károly fm. napsz. és neje Bog-nár Mária fia Ferenc rk. *Haltározás*: Jun. 23. Kollin Adolf keresk. 72 éves, izr. *Házasság*: Jun. 23. Oszkó Márton hiv. szolgál és Molnár P. Mária rk.

Kiadó lakás

Fő-uccában két uccai szoba, konyha, mellékhelyiségek, esetleg üzletnek, vagy műhelynek is alkalmas. Ugyan-ott egy szoba-konyhas lakás. Mindkettő villangvilágítással. Cim a kiadóban.

Jómenetelű kávéház más vállalkozás miatt eladó. Cim a kiadóban

Értesítés.

Van szerencsém értesíteni a m. t. közönséget, hogy július hó 1-én Arany János-utca 1. sz. alatt

kocsigyártó és autokarosseria-

üzemet kezdek. — Vállalok bog-nár-, fényező- és nyerges munkákat. Szíves pártfogásukat kérve, maradtam

teljes tisztelettel

EITMANN FERENC
KOCSIGYÁRTÓ

A légy szerepe a fertőző betegségek széthurcolásában

Írta: NAGY ELEMÉR dr.

II.

Körül vagyunk véve a legyek miriádjával, mégis kevesen vannak azok, akik tenyésző helyeiket ismerik és tudják, hogy a házi légy petéit hova rakja, honnét kerül elő máról-holnapra az a tengernyi légy, mely lakásunkat valósággal megszállja s ostrom alá veszi. Pedig a kifejlett légy ellen védekezni nehéz. A légy erősen körül van bástyázva; megdöbentő gyorsasággal szaporodik és tenyésző helye mindenütt akad. A légy-veszedelem pedig olyan, hogy azt sem jó tanács, sem kényszerítő parancs, sem fenyegető rendelet nem hárihatja el; ezt csak a közművelődés emelkedése oszlathatja el. Az ember szellemi világát, a közfelvilágosodást kell annyira emelnünk, hogy minden ember belássa azt a bajt, mely a házi légy utján az embereket fenyegeti.

A házi légy petéit legszívesebben a lótrágyába rakja s a lakásunkban előforduló legyeknek 90%-a a szomszédos lóistállókból kerül ki. A lótrágya minden anyaggal szemben a legalkalmasabb a légy kifejlődésére, mert kellően nedves, kellő melegség fejlődik benne a rothadás alkalmával s elegendő tápanyagot tartalmaz, továbbá a kifejlesztett légy könnyen ki tud bujni belőle, annak lazasága miatt. Ez pedig nagyon fontos körülmény, mert a tehéntrágyában ha kikél is a légy, mivel annak felülete a nap melege miatt gyorsan beszárad, kérgessé válik, a kifejlesztett légy nem tudja magát keresztül törni a kérges részen, rab marad és elpusztul. De a lótrágya ha be is szárad, inkább szétesik s belőle könnyűszerrel kibukik a légy; legtöbbit lehet találni a trágya felszínétől 5 cm. mélységre, ahol is a megfigyelések szerint 28 grammnyi súlyu trágyából 868, sőt ennél is több bábót lehet találni.

Herms B. W. a kaliforniai, egyetemen négy mintát vett egy kocsiszin közelében levő átlagos lótrágyadombnak négy különböző részéből. E négy minta összes súlya négy font (2 kgr. 267 gr.) volt és pontos számítás szerint 10.282 nyú volt benne, amelynek legnagyobb része egészen, vagy majdnem egészen megnőtt már.

A lótrágya és a tehéntrágya keverékében már közel sincs annyi légy, ezt a legyek nem tartják a szaporodás szempontjából alkalmasnak. A lótrágya után előszeretettel az árnyékszékeket keresik föl a legyek, a pócegödöröket, a mezőn elhagyott emberi belsárt s ezekbe rakják petéiket, melyben nemcsak élnek és fejlődnek, de egyúttal táplálkoznak is és a teljesen kifejlesztett légy amint elhagyja az árnyékszéket és pócegödört, a konyha kellemes illatától csábítva, az éhségtől üzve, azon szennyesen beszáll a konyhába, hogy tenyészhelyének illatát és testére tapadt tartalmát az ételünkhöz hagyja. Természetes, hogy a betegségek terjesztésében így első helyen az árnyékszékek állanak, mert a fertőzött belsárban élő légy a betegség csiráját magával viszi a testén. A multévi apácatornal tifuszjárványt is a legyek tartották fenn, mert a tifuszos beteg ürülékét a beteg hozzátartozói nem fertőtlenítették, de egyenesen a trágyadombra, vagy az árnyékszékekbe öntötték, sőt már a szobában sem takarták le s ott a szobában levő legyek rögtön fertőzöttek, mert rászálltak az ürülékre és azon pillanatban vittek a betegség csiráját a szomszéd lakásba. Hát még a fertőzött trágyadomb és árnyékszékben mennyi, de mennyi kikelt légy fertőzte önmagát.

Jól tenyészik a sertés-trágyában is. Ahol nincs lótrágya, alkalmas árnyékszék, vagy pócegödör, ott csak úgy nyüzsögnek a sertés-trágyában. De még sem annyira, mint a lótrágyában. A hamugödöröket is szereti, ha az már rothadásnak indult. Nagyon szereti petéit lerakni a felhasznált komlóhulladékba, mikor az rothadásnak indult és dohos. A személgödörök telve vannak fejlődő bábokkal, nyüvekkel, ha azt kellő nedvesnek találja. Keller, ki a légyről 1790-ben írt, kitenyészette a házi légy lárváit romlott és dohos gabonából. He-

witt azt találta, hogy nőtény házi légy petéjének lerakására a lótrágyát minden más anyagnál jobban szereti; azt is tapasztalta, hogy a nyüvek táplálkoznak papírossal, szövőtt áruval, pl. gyapju- vagy gyapotruhával, valamint zsákvászonnal, ha az tele van belsárral s elegendőképpen nedves és hőmérséklete kellő fokú. Tenyészik konyhahulladékokban, cseresznye, barack, szilva, általában rothadó növényi hulladékokban. Az uton-utfélen található elpusztult állatok hullájába szintén rengeteg petét raknak le a legyek s ha az állat valamilyen fertőző betegségben, vagy mérgezésben pusztult el, a benne fejlődő és élő legyek már megfertőzve, ők maguk is megbetegedve jönnek közénk. Így érthető meg egy-két szerencsétlenség, mely sokszor halállal végződik s melynek előidézésében csak a legyet lehet felelőssé tenni, mert egyetlen csipése elegendő, hogy az embert halálosan megbetegítse.

A következő közleményemben a légy fejlődéséről s azok szaporodásáról írok majd, később pedig azokról a betegségekről, melyeket széthurcolhatnak, majd pedig a védekezésről és pár szóval érinteni fogom az Amerikában levő légyirtásról szóló törvényeket.

Méhkaptárok,

méhek, mülépek, mézpergetők eladó. Ugyanott eladó néhány szobabufordarab és 1 tróasztal. Cséplő-szehrények javítása, kész koporsók raktára

HOCK SÁNDOR

asztalosmesternél, A J K A

Győződjön meg

hogy milyen olcsón vásárolhat

Lénárt Testvérek Utódánál, Baross-u. 6.

Bőrárut, taplat, gummisarkat, cipőrámat, cipőfüzőket, cipőszámlát, amely a cipő formáját megtartja és ezáltal tartóssá teszi. Ostort, astornyelet, bőrvazelin és egyéb a szakmához tartozó árukat.

Rádiókedvelők!

Autótulajdonosok!

Mielőtt rádiókészüléket vásárolna, tekintse meg 3 lámpás csoda vevőgépünket. Hangtisztasága utolérhetetlen, hangereje megfelel normális 5 lámpás gép hangerejének és teljesen szelektív. 1929. típusu 5 csöves Neutrodyne készülékek, 1929-es 5 csöves vevő 200-2000 m hullámhosszig. Kívánatra készítünk 1-2, 6-7 csöves keretvevőket is.

DEVECSER KÖZSÉG VILLAMOS MŰVE ÜZEMÉNÉL

— DEVECSER, Damjanich-u. esaközölhető —

Vállalunk antennaszereleéseket vidéken is. — Anód-, fűtő- és autóakkumulátorok töltése mindenkor. — Hangszórók

A világhírt
„AEROXON”
 mézes légyfogót sokas utánozzák.
Bevásárlásnál ügyeljen a névre
 Saját érdekében ne fogadjon el más, mivel ennek fogóképessége minden más gyártmányt felülmul.
MINDENHOL EZT KÖVETELJE!
 Vizonteladókat kiszolgál a gyár kizárólagos vezérképviselője:
Tolnai János J. nő
 Budapest, VI. Szondy-utca 73. sz.

Eladó

2 drb. új üzleti rolló, 1 alig használt nehéz tölgyfa-ágy és egy gyermekkosci.

Cím a kiadóban.

Prima mareali

gépszij

minden méretben, legolcsóbb napi áron

Nay Vilmos

börkereskedésében
 DEVECSER, Kossuth-u. 13.